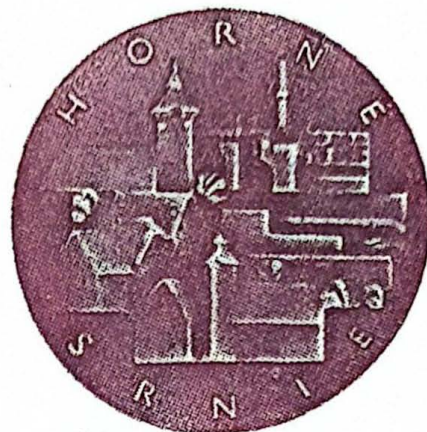

LIPOVEC

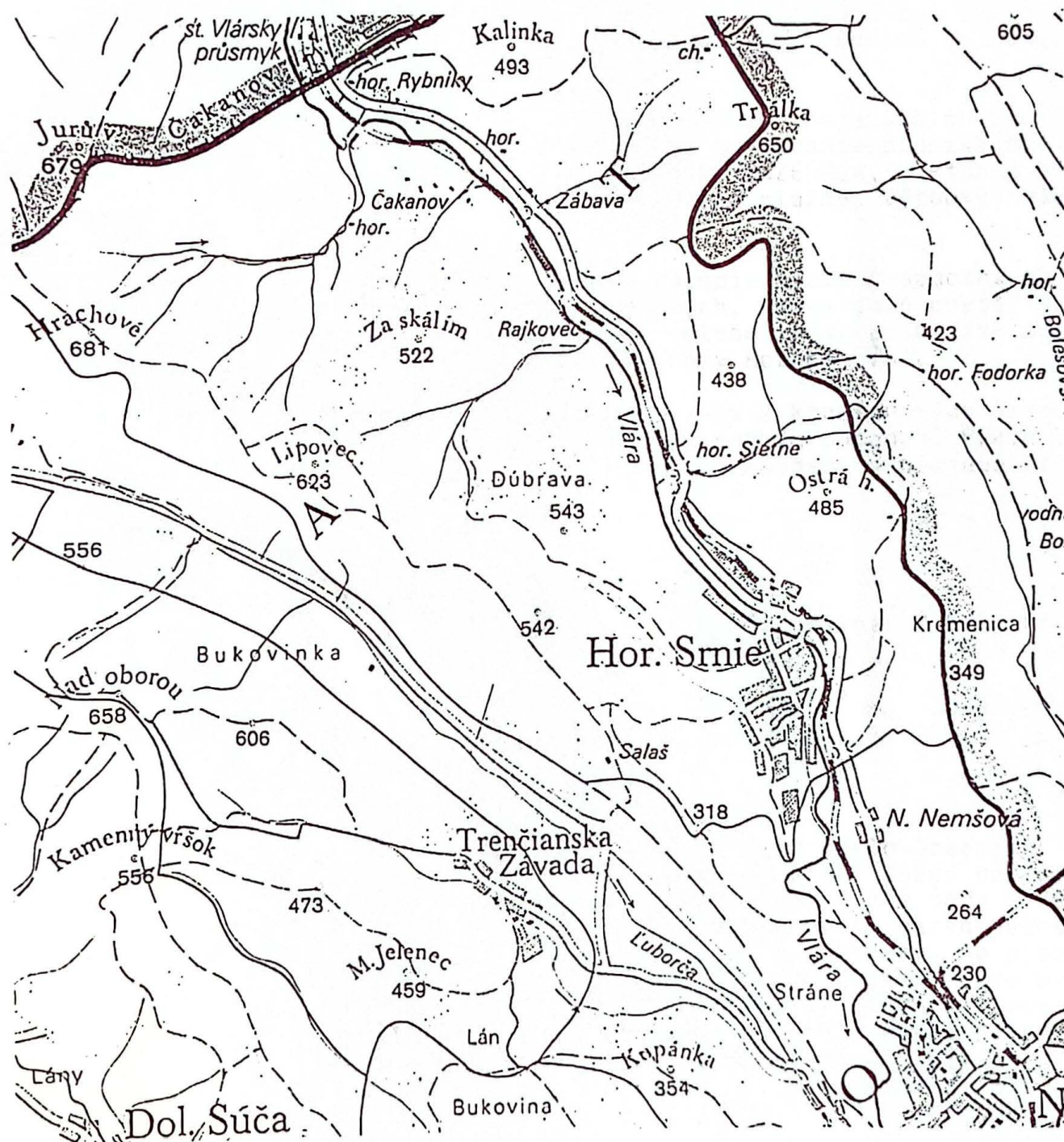
NOVINY OÚ HORNÉ SRNIE

Jeseň 1992 č. 1 Roč. I.

2108

e m

N A C E S T U

Vážení spoluobčania, dostáva sa Vám do rúk pokusné číslo našich obecných novín, ktoré budú vychádzať ako občasník na jeseň, v zime a na jar. V týchto ročných obdobiach sa vždy zintenzívňovala kultúrna činnosť a spoločenský život na slovenských dedinách.

Náš občasník chce prispievať k Vašej informovanosti o kultúrnom a spoločenskom dianí v obci a robiť krátko, ale zaujímavé pohľady do histórie našej obce. Nebudú v ňom chýbať ani aktuality zo súčasného diania v obci a informácie o významných celoobecných udalostiach.

Rubrika blahoželaní isto poteší našich najstarších spoluobčanov pri ich životných jubileách. Na požiadanie podnikateľov v našej obci sme ochotní urobiť rubriku INZERCIA, v ktorej by sa mohli predstaviť a upozorniť na ponúkané služby, výrobky, alebo tovar.

Naším cieľom je, aby si svoj časopis tvorili samotní občania a preto týmto iniciujeme všetkých, ktorí chcú chytiť pero do ruky a napísať zaujímavý článok, alebo informáciu, aby neváhali a poslali ho na adresu Obecného úradu v Hornom Srní.

Naše noviny chcú byť nezávislé, ale z kresťanských tradícií obce vychádzajúce a prihovárajúce sa všetkým občanom. Preto im pri ich zrode vyprosujeme veľa Božích požehnaní a prajeme úspešnú púť na ceste Horným Srní.

Dr. Pavol Č E R V E N Ý

Prečo LIPOVEC?

Milý čitateľ, dostalo sa Ti do rúk prvé číslo časopisu LIPOVEC, ktorý vydáva Obecný úrad v Hornom Srní. Každý časopis, zborník, alebo noviny majú svoje pomenovanie. Prečo teda LIPOVEC? Redakčná rada sa rozhodla pomenovať časopis podľa názvu jedného z vrchov v chotári Horného Srnia. Lipovec sa nachádza na pravej strane rieky Vlára, v horskom masíve Bielych Karpát. Tento masív sa vypína do výšky niekoľko sto metrov, presná výška Lipovca podľa máp je 623 m nad morom. Obyvatelia Horného Srnia ho poznajú pod názvom Vrch Rokytka. Rozsiahle lúčne plochy pod ním majú miestne pomenovanie Pod Rokytka. I keď je toto miesto v chotári odľahlé, v Hornom Srní je dostatočne známe. Na lúkach sa dorábalo

veľké množstvo sena pre domáce zvieratá. Po prvej kosbe slúžili tieto lúčne plochy na pasenie jalového dobytku v mesiacoch júl a august. Lipovec patrí medzi najvyššie vrcholy v chotári obce. Jeho poloha, vzhľad i dobrý rozhľad z neho vzbudili naše sympatie natoľko, že sme si vybrali jeho ľubozvučné meno za názov nášho miestneho časopisu. Samotný Lipovec i jeho okolie poskytuje veľmi dobré podmienky pre pešiu turistiku od jari do jesene. V priaznivých zimných podmienkach sa dá zasa využiť na bežkové a zjazdové lyžovanie.

Lipa je strom uctievaný v slovenskej ľudovej tradícii. Od nepamäti sa vysádzali lipy na krížnych cestách, pri kaplnkách, božích mukách a krížoch v chotároch našich obcí. Napokon v širších súvislostiach je lipa známa ako symbol Slovanov. Nech je teda názov nášho časopisu i pre nás symbolom našej národnej identity a nech nás sprevádza a inšpiruje v budúcnosti.

Milý čitateľ, dúfam, že prijmeš s pochopením túto krátku úvahu, podobne, ako prijmeš i zrod nášho časopisu.

PhDr. Milan CHLEBANA

Od usadlostí k modernej obci

Cieľom popisu vývoja našej obce je zoznámiť staršiu, ale hlavne strednú a najmladšiu generáciu s históriou. Z rôznych pohľadov budú uverejnené historické záznamy, vybrané zaujímavé príbehy tak, aby mohlo dochádzať k diskusiám vo forme vlastných príspevkov všetkých, ktorí chcú chytiť pero do rúk.

V dnešnom, úvodnom článku popisujeme výberom obdobia od založenia osady villa Zerny až po rok 1918.

Od roku 1439 až po rok 1623 máme skromné záznamy o rozvoji pôvodných 7 usadlostí. Po týchto rokoch začína počet občanov narastať, hlavne rozširovaním počtu domkárov a želiarov. Na čele osady bol richtár, ktorý mal v správe mlyn. Rozšírila sa drobná výroba pre potreby panstva. Jednalo sa o výrobu sanitry pre vojenské účely a pálenie liehovín v dvoch kotloch.

Do roku 1840 školstvo a farnosť boli v Nemšovej. Prvá škola u nás bola v komôrke pána učiteľa Václava Mitúcha od roku 1840 a vyučovanie bolo v slovenčine. Po roku 1866 vyučoval už v jednotriednej cirkevnej škole pán učiteľ Šimún Valo aj napriek zákazu,

v slovenčine. Pán Valo bol aj organistom v kostolíku, ktorý dal postaviť pán Ján Fabuš-Galko, už v roku 1789 za peniaze, ktoré našiel v kufri na ceste z Nemšovej.

Rozvoj kultúry a vzdelanosti mali na starosti pán učiteľ a pán farár. Vzhľadom na obdobie maďarského útlaku duchovní vodcovia urobili záslužnú prácu pre obyvateľov, ktorí až na pár izraelitov boli kresťania - katolíci.

Až do roku 1912, kedy pán učiteľ zomrel, bola vyučovacím jazykom slovenčina. Potom zvolený učiteľ pán Dionýz Stríženec podľahol maďarskému nátlaku a svojej manželke. Premenoval sa a nové meno mal Somogyi. Tým zavrhol aj slovenčinu a vyučovacím jazykom bola maďarčina. S touto skutočnosťou je spojená aj nasledovná udalosť, ktorá svedčí, že naši predkovia boli rozumní, tolerantní a výbojní.

Vytrvalá mládež, ktorá mala zdravé slovenské jadro chodila po večeroch pod okno pani učiteľke Somogyiovej spievať "Hej Slováci" až do času, kedy sa otvorilo okno a zahanbená uznala svoj omyl priznaním, že aj ona je Slovenka.

Medzi rokmi 1827 až 1877 boli počty domov a občanov pohyblivé vinou chrípkovej epidémie /1866/. Počet 141 domov a 902 občanov z roku 1827 sa zmenili na 121 domov a 849 občanov. V tom čase sme mali 1 veľkostatkára a 115 drobných hospodárov.

V ťažkých prevratových rokoch veľmi dobre vlastenecky zapôsobil pán dekan Ignác Diera. Podnietil občanov k vytvoreniu miestnej národnej rady a gardy, ktoré zlikvidovali maďarskú stráž v obci a udržiavali sami poriadok. Národná rada a garda v miestnych podmienkach vykonali mimoriadne dobrú vlasteneckú službu v čase od 8. do 12. novembra 1918. Pripravili plán činnosti ozbrojených jednotiek, ktorý uskutočnili tak, že postupujúce maďarské vojsko ostalo v Nemšovej aj s vlakom. Veliteľ maďarskej armády sa dozvedel, že u nás ich čaká likvidácia aj s vlakom, ktorý mal byť vyhodnený z koľajníc.

Zaujímavým spôsobom sa občania vysporiadali s prisluhovačmi maďarskej nadvlády. 5. novembra 1918 na dohovorený signál začala rabovka obchodov. Pán Jozef Kohn, obchodník, bol taký uznanlivý, že sám svietil na tovar v regáloch, ktorý občania rozoberali. Ďalší obchodník a hostinský pán Ignác Schlesinger utiekol aj s rodinou pred rabujúcimi. Naproti tomu, rabujúci občania ponechali vdovu pani Helenu Kohnovú v hostinci, lebo uznali, že sa vždy a ku každému správala úslužne a sama mala na starosti malé deti.

Z týchto málo poznatkov môžeme povedať, že naši predkovia postupne zlepšovali podmienky pre život svojich rodín. Obydlia rozširovali a dali základ dnešného intravilánu obce. Postupne boli vedení k poctivej a cieľavedomej práci v duchu kresťanských zásad. Boli rozumní, vytrvalí a uznanliví. Ani živelné pohromy ich neodradili od budovania obce.

V ďalších častiach bude hovorené o období rokov: 1919-1945, 1945-1989, 1989 a súčasnosť, záver "Ako ďalej ..."

Ing. Alojz K R A J Č I

Oznamy obecného úradu

Od začiatku volebného obdobia v roku 1990 obecné zastupiteľstvo v Hornom Srní prijalo nasledovné všeobecne záväzné nariadenia:

- VZN o určení náležitostí miestnych poplatkov v obci
- VZN o zásadách rozpočtového procesu a pravidlách rozpočtového hospodárenia obce
- štatút obce Horné Srnie
- VZN o zásadách hospodárenia s hnutelným a nehnuteľným majetkom obce
- VZN o verejnom poriadku a o vytváraní životného prostredia.

V tomto volebnom období zanikol mandát 3 poslancom obecného zastupiteľstva a to vo volebnom obvode č.2, z dôvodov uvedených v § 25 odst. 2/ zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, keď sa tri krát po sebe bez ospravedlnenia nezúčastnili zasadnutia obecného zastupiteľstva.

Ako náhradníci sa uvoľnené mandáty v zmysle § 51 odst. 1/ zákona č.346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí nastúpili:

Michal Kebísek, nar. 3.9.1940, byt. Horné Srnie č. 631

Miroslav Mačina, nar. 25.3.1960, byt. Horné Srnie č. 810

Miroslav Králik, nar. 23.2.1948, byt. Horné Srnie č. 429.

Obecný úrad oznamuje našim občanom, že v prípade úmrtia občana je možné použiť Dom rozlúčky a nový cintorín na pochovávanie. Zosnulého nemusia voziť do Nemšovej, ale do Domu rozlúčky v Hornom Srní, kde je aj chladiace zariadenie.

Obecný úrad žiada občanov, aby pomohli udržiavať poriadok v obci, na verejných priestranstvách, na skládke domového odpadu Za Skálím. Stalo sa veľa krát, že niekto odpad na skládke zapálil a obecný úrad musel robiť opatrenia na jej uhasenie. Všetky navyše zbytočné práce idú z rozpočtu obce, na čo doplácajú všetci občania. Ešte máme stále kde investovať finančné prostriedky.

Milan V I D O M A N
starosta

Najstaršia história

HORNÉ SRNIE - prvá písomná zmienka o obci.

Horné Srnie je najsevernejšie položenou obcou v okrese Trenčín. Pohľad na mapu nám prezrádza, že sa nachádza na štyridsiatom deviatom stupni severnej zemepisnej šírky a na osemnástom stupni východnej zemepisnej dĺžky. Je to podhorská lokalita, ktorej podstatná časť chotára je umiestnená v svahovitom a zalesnenom teréne.

Horné Srnie sa po prvý raz spomína v roku 1439. V tomto období sa Barbora, manželka nemeckého cisára Žigmunda, zúčastnila sprisahania proti uhorskému kráľovi Albertovi Habsburskému. Za tento čin Albert odňal Barbore majetky a daroval ich svojej manželke Alžbete, Barborinej dcére. Túto skutočnosť nám dokumentuje donančná /darovacia/ listina z 11. júla 1439. V nej sú uvedené spomenuté majetky, ktoré zahŕňujú šesť považských hradov: Starhrad, Strečno, Bystrica, Lednica, Vršatec a Súča. Do panstva hradu Súča patrili vtedy tieto dediny: Nemšová, Hrabovka, Srnie /Horné/, Kolačín /Malý/, Podhradie /osada pod hradom Súča/, Veľká Súča, Pustá Súča. V darovacej listine má pomenovanie Horného Srnia túto latinskú podobu: p o s s e s s i o s e u v i l l a Z e r n y .

Súčasná obec je lokalizovaná na oboch brehoch rieky Vlára, viac na pravom. K osvetleniu najstarších dejín Horného Srnia si vezmeme na pomoc miestnu ľudovú tradíciu. Táto kladie pôvodné osídlenie do chotárnej časti, ktorú poznáme ako P o t o k. Bližšie neurčená epidémia bola príčinou toho, že naši predkovia opustili svoje sídlo. V smere toku potoka, ktorý vyviera pod Margétou, prešli o niekoľko sto metrov nižšie a vybudovali si nové príbytky. Tak vznikol Horný Koniec, ktorý je najstaršou známou časťou Horného Srnia.

PhDr. Milan CH L E B A N A

Múdrost starých otcov

Ak je október veľmi zelený, bude potom január hodne studený.

Na Šimona Judy, mrznú v poli všetky hrudy.

Ak opadá lístie v polovici októbra, práce v poli zastaví a bude mokrá zima.

Na Všetechsvätých mokro, čakaj snehu mnoho.

Svätý Martin chodí na bielom koni /sneh/, ak príde na sivom /hmly/, bude zima striedavá, ak na žltom /sucho/ príde tuhá zima.

Katarína na ľade, svätý Štefan na blate.

Svätá Barbora ťahá sane do dvora.

Vyučuje sa len jednu smenu

Hlavnou úlohou školy, ktorá bola prijatá na PR je: dosiahnuť vyššiu úroveň rozumovej výchovy žiakov a zjednotiť výchovné pôsobenie rodiny a školy.

Výchovu a vzdelávanie zabezpečuje ZŠ v úzkom súlade s rodičmi a vyučujúcimi náboženskej výchovy. V celom vyučovacom procese sa postupuje na základe komunikatívnosti. S cieľom zabezpečenia optimálneho rozvoja čo najväčšej časti žiakov sa využívajú formy diferenciácie vytváraním variabilných skupín podľa individuálnych schopností a potrieb žiakov. Podľa toho sa volia i primerané vyučovacie metódy. Štandardná vyučovacia hodina sa nahrádza progresívnymi formami, maximálne sa využíva vyučovanie mimo budovy školy.

V školskom roku 1992/93 navštevuje ZŠ 387 detí, ktoré sa učia v 16 triedach. Okrem toho je v prevádzke 1 oddelenie školskej družiny. Na ZŠ pracuje 21 pedagogických a 8 nepedagogických pracovníkov. Okrem klasických tried sú na ZŠ zriadené špeciálne učebne chémie, fyziky, hudobnej výchovy, špeciálnej prípravy dievčat.

Na ZŠ pracuje 7 útvarov s talentovanými žiakmi a 11 záujmových krúžkov, z toho 6 športových. Na II. stupni sa vyučujú 3 cudzie jazyky: anglický, nemecký, ruský a tiež vo 4. ročníku nepovinný predmet anglický jazyk. Školská telocvična a športová hala sa okrem povinnej telesnej výchovy využíva na krúžkovú činnosť /hádzaná, basketbal, futbal, stolný tenis/ a na športové turnaje v rámci obce a okresu.

Od 4.11.1992, po ukončení prístavby ZŠ sa vyučuje len na jednu smenu. V roku 1991 sa urobila výmena strechy školy a položila sa nová podlahová krytina do tried. Upravili a zatravnili sa plochy v okolí školy. Vylepšuje sa vybavenie školy audiovizuálnou technikou, vymenili sa školské lavice takmer vo všetkých triedach a podstatná časť nábytku.

Zabezpečuje sa zariadenie na vybudovanie špeciálnej jazykovej učebne, učebne pre prácu s výpočtovou technikou a novej školskej jedálne.

Každoročne sa poriadajú tradičné športovo-zábavné akcie so žiakmi, napr.: Beh oslobodenia obce, Medzinárodný deň detí, Deň detí, kultúrne vystúpenia v závodnom klube. Okrem celoškolského ZRPŠ pracuje pri ZŠ Školská rada, ktorá v spolupráci s vedením školy rieši všetky závažné otázky týkajúce sa činnosti školy.

Florian J A N T O L Á K
riaditeľ ZŠ

... A tak vznikol nový domov, nový život ...

Dlhé roky bolo počuť na dolnom konci dediny detský smiech a džavot. V prízemných budovách "starej materskej škôlky" sa vymenili obyvatelia, ale ten smiech a radosť zo života by si tie staré múry chceli uchovať.

Zmenila sa doba, detí ubudlo a areál stíchol. Zrodila sa nová myšlienka pomôcť ľuďom osamelým a chorým, vniesť im do života aspoň malú iskierku radosti.

Okresný úrad v Trenčíne finančným vkladom a obecný úrad ako dodávateľ stavby vybudovali v priebehu pár mesiacov nové účelové zariadenie. Pôvodná hodnota MS predstavovala čiastku 2 367 313 Kčs. Okresný úrad poskytol na zriadenie Domova dôchodcov rekonštrukciou "škôlky" čiastku 600 tis. Kčs. V domove dôchodcov sú prednostne umiestňovaní obyvatelia Horného Srnia a blízkeho okolia.

Po vydaní zriaďovacej listiny, malý kolektív nových pracovníkov "Dómová" v úzkej spolupráci s Okresným a Obvodným úradom v Trenčíne zariadili a ku dňu 1.4.1992 aj otvorili a prijali nových obyvateľov Horného Srnia. Prišli nové ľudské osudy zo všetkých kútov Slovenska, prijmime ich takých akí sú. V ich mene ďakujeme všetkým, ktorí pomohli pri budovaní nového tichého domova v malebnom údolí dedinky Horné Srnie.

Ďakujeme aj pedagógom a deťom tunajšej MŠ a ZŠ za ich časté návštevy v našom zariadení a tešíme sa v novom školskom roku na ich milé scénky a pesničky.

Ing. Jolana H I K L O V Á
riaditeľka DD

Kultúrno-spoločenský život

Kultúra v obci

Milí spoluobčania,

v tejto rubrike sa Vám budeme snažiť priblížiť kultúrne podujatia, ktoré Závodný klub Cementár bude priebežne v spolupráci so Základnou školou, Obecným úradom, CEMMAC a.s. v Hornom Srní a PD Vlára Nemšová v priebehu roka zabezpečovať.

Na úvod niekoľko strohých faktov pre ujasnenie, čo sa v predmete činnosti klubu vlastne nachádza.

Kultúrnu a výchovnú činnosť v obci zabezpečuje Závodný klub Cementár. Zariadenie s názvom síce nezmeneným od roku 1966, kedy bolo vybudované, ale spôsobom hospodárenia úplne nové od 1.1.1992.

Do konca minulého roku celá prevádzková a kultúrna činnosť bola dotovaná bývalou Hornosrnianskou cementárňou, dnes CEMMAC a.s. Zmeny teda nastali veľké. To všetci pociťujeme, zvlášť v oblasti kultúry. Podľa Obch. zákonníka § 766 sa musí toto hospodárske zariadenie ako je ZK Cementár registrovať na obvodnom súde v Bratislave zmeniť na obchodnú spoločnosť s ručeným obmedzeným.

Celá táto premena si bude vyžadovať veľa právnych, písomných a iných jednaní - od vyhotovenia spoločenskej zmluvy, zakladateľskej listiny, stanov, určenia imania, povolení o živnosti, koncesie, registrácie a iných dokladov. A to všetko musí prebehnúť do 30.11.1992.

Popri tom musí vedenie klubu zabezpečovať prevádzku a pre obdobie jeseň - zima máme pripravené akcie:

- 6.12.1992 Mikulášske posedenie pre dôchodcov s kultúrnym programom umelcov bratislavských divadiel pod názvom "Vám, jedine Vám ..." a s občerstvením. Začiatok o 15.00 hod. Vstup len pre dôchodcov. Posedenie pri hudbe.
- 26.12.1992 Štefánska disco-zábava, uvádza DJ, tombola. Vstupné 25,-Kčs, zač. o 19.00 hod.
- 31.12.1992 Silvestrovská zábava
v priestoroch celého klubu, v malej sále hrá Blankyt,
vo veľkej DJ
Vstupné 30,- Kčs, zač. o 19.00 hod., tombola, občerstvenie

9.1.1993 Ples závodného klubu

Hudba Blankyt, tombola, večera.

Vstupné: 30,-Kčs, zač. o 19.00 hod.

Vážení spoluobčania, tešíme sa na Vašu návštevu.

Mária L A M A Č K O V Á

vedúca ZK

Vydavateľ: Obecný úrad Horné Srnie

Zodp. redaktor: Ing. Jolana Hiklová

Registrácia: Okresný úrad Trenčín č. 120-456/1992-RK

Vytlačila: Marta Valovičová, Moravská 4, Nemšová